

S. MICKIEWICZ

V. I. LENIN JA MOSKOVAN ENSIMMÄINEN
MARXILAINEN JÄRJESTÖ VUOSINA 1893—1895

Ensi kerran kohtasin V. I. Leninin elokuussa vuonna 1893 Nižni Novgorodissa (nykyinen Gorkin kaupunki). Se tapahtui seuraavissa olosuhteissa. Luin silloin lääketiedettä Moskovan yliopiston 5:nnessä kurssilla ja osallistuin kesäaikana koleraepidemian ehkäisyyn Sormovon tehtaalla, lähellä Nižni Novgorodia. Olin jo silloin marxilainen ja yhteydessä Nižegorodin marxilaisiin P. N. Skvortsoviin ja M. G. Grigorjeviin, jotka kuuluivat Kasanin ensimmäiseen marxilaiseen kerhoon, jota nimitettiin fedosejevilaiseksi, sen huomattavimman jäsenen N. J. Fedosejevin mukaan.

Eräällä matkallani Sormovosta Nižniin poikkesin Skvortsoville ja tapasin Skvortsovin luona hänen ja Grigorjevin kanssa vilkkaasti keskustelevan miehen. Tustustuttuani sain tietää, että hän on Vladimir Iljitš Uljanov. Hän oli poikennut Nižniin matkalla Samarasta Pietariin, jonne hän oli päättänyt muuttaa asumaan; Nižniin hän oli poikennut tutustuakseen henkilökohtaisesti Skvortsoviin, jonka hän tunsikin tämän kirjoituksista aikauslehdessä „Juriditšeski Vestnik”, ensimmäisistä Venäjän taloutta käsittelevistä legaalisisista marxilaisista kirjoituksista. Hän päätti poiketa vielä Nižnin jälkeen Vladimirissa tavata Fedosejevia, joka hänen tietojensa mukaan piti laskettaman takuuta vastaan vankilasta. Mutta Vladimir Iljitšin ei onnistunut silloin tavata Fedosejevia, sillä hänen vankilasta vapautumisensa oli viivästynyt joksikin aikaa.

Tuli puhe Fedosejevistä. Skvortsov ja Grigorjev, jotka tunsivat hänet hyvin, sanoivat, että hän on erinomainen mies, joka antaa hyviä toiveita ja tekee kovasti työtä. Sitten siirtyi keskustelumme Iljitšin kanssa muihin kysymyksiin: me kerroimme hänelle yhteyksistämme intelligenssinuorisoon, alkavasta toiminnasta työläisten keskuudessa Moskovassa ja Nižnissä. Muistan, että Iljitš erikoisesti alleviivasi lujan järjestön luomisen ja

kaupunkien välisen yhteyden järjestämisen välttämättömyyttä. Vladimir Iljitš antoi minulle siskonsa Anna Iljinitšnan Moskovan osoitteen, jossa hän aikoi tulevaisuudessa Pietarista käydessään tavata Moskovan marxilaisia. Puhui myös kapitalismin kehityksen näköaloista Venäjällä, talonpoikaistosta, taistelusta narodnikkeja vastaan ja työväenliikkeestä Lännessä.

Meillä oli keskustelun aikana reipas mieliala: marxilaisia Venäjällä oli silloin vielä vähän, harvoja yksilöitä, mutta me oivalsimme, että Marxin suuri oppi antaa meille avaimen „kirotujen kysymysten” ratkaisemiseksi ja että tulevaisuus kuuluu meille.

Näin keskusteltiin Iljitšin kanssa useita tunteja, kunnes hänen tuli aika lähteä asemalle.

Nuorena Leninissä pisti silmään laaja lukeneisuus ja jokin erikoinen johtopäätösten perusteellisuus ja syvällisyys. On kiintoisaa panna merkille, että hänessä jo silloin näkyi puolueemme tuleva organisaattori: hän kiinnitti suurta huomiota kaikkien käytettävissä olevien vallankumouksellisten-marxilaisten voimien kokoamiseen, yhteyden järjestämiseen eri kaupungeissa hajallaan olevien marxilaisten kesken.

Syyskuun alussa saavuin Moskovaan ja menin heti ensi työkseni Iljitšin antamalla osoitteella tutustumaan Anna Iljinitšnaan ja hänen mieheensä Mark Timofejevitš Jelizaroviin, joka palveli Kurskin rautatien hallinnossa. He asuivat silloin, muistaakseni, Jakovlevin kadulla, lähellä Kurskin asemaa. Heillä asui Vladimir Iljitšin veli, Dmitri Iljitš, silloin lääketieteellisen tiedekunnan I:sen kurssin ylioppilas ja nuorin sisko, Maria Iljinitšna, 5:n tai 6:n luokan kymnaasilainen. Minusta tuli heti tämän herttaisen perheen ystävä ja siitä lähtien olin koko elämäni sen kanssa ystävyys-suhteissa. He osoittivat minulle mitä erilaisinta apua työskennellessäni Moskovassa ja auttoivat järjestämään eräitä tärkeitä yhteyksiä. Heillä tutustuin rautatievirkailija Okulitsiin, jolla oli tuttavuuksia työläisten keskuudessa, ja hänen kauttaan — Vilnasta tulleeeseen J. I. Spontiin, joka näytteli sittemmin huomattavaa osaa Moskovan marxilaisessa järjestössä.

Anna Iljinitšna osallistui aktiivisesti tämän järjestön toimintaan, hän oli järjestön kaikkien yhteyksien keskiönä: palautti jälleen yhteyksiä palojen jälkeen ja tutustutti vastatulleita työntekijöitä toisiinsa ja työläisiin. Kaiken lisäksi Anna Iljinitšna käänsi propagandakirjasia saksan kielestä, venäjäksi Hauptmannin draaman „Kankurit”, joka painettiin hektografilla, esitti kansantajuisesti Dementjevin „Tehtaan” sisällön ym. Vuonna 1898 hänet valittiin jäseneksi ensimmäiseen Moskovan komiteaan, joka muodostui Minskissä pidetyn Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen I edustajakokouksen jälkeen.

D. I. Uljanov, silloin nuori marxilainen, osallistui ylioppilaiden marxilaisiin kerhoihin ja alkoi pian toimia työläistenkin keskuudessa; marraskuussa vuonna 1897 hänet vangittiin Moskovan työläisten liiton jutun yhteydessä.

Kohta, kun olin tutustunut Anna Iljinitšnaan, Moskovassa muodostettiin (syyskuun lopulla 1893) ensimmäinen kuusihenkinen marxilainen ryhmä („kuutosryhmä”), joka asetti tehtäväkseen aloittaa järjestelmällinen propaganda ja agitaatio Moskovan työväen keskuudessa. Kuuluin tähän „kuutosryhmään”. Ryhmämme piti koko toimintansa ajan yhteyttä Vladimir Iljitšiin.

Joulukuun lopulla 1893 matkustin joululomalle Nižni Novgorodiin ja palasin sieltä Moskovaan 12 päivänä tammikuuta 1894.

Nyt täällä oli puheenaiheena äskettäinen väittely „Kapitalismin kohtalot Venäjällä” nimisen kirjan tekijän tunnetun kirjailijan V. V:n ja Pietarista saapuneen marxilaisen välillä. A. I. Jelizarovalta sain tietää, että suurella menestyksellä V. V:tä vastaan esiintynyt pietarilainen oli ollut Vladimir Iljitš, joka nyt juuri oli matkustanut Nižniin. Näin ollen olin sivuuttanut hänet enkä ollut kuulemassa hänen esiintymisiään enempää Moskovassa kuin Nižnissäkään. Olin kovasti pahoillani. Anna Iljinitšna kertoi yksityiskohtaisesti minulle tästä Iljitšin esiintymisestä; tämän kertomuksen hän esitti sittemmin artikkelissaan.

„Muistan... väittelyn, kirjoitti Anna Iljinitšna, joka sai pian kiivaan luonteen, erikoisesti sen jälkeen kun Vladimir Iljitš alkoi esittää vastaväitteitä eräälle erittäin arvokkaalle, matalakasvuiselle, tanakalle, vaaleaveriselle, kaljupäiselle narodnikille, johon nuorisosaastautui erikoisen kunnioittavasti ja joka istui ikään kuin „pyhäinkuvain nurkassa”.

Muistan, miten veli, silloin 23-vuotias nuorukainen, seisoi nuorison joukossa toiseen huoneeseen vievällä ovella ja lausui ensin muutamia rohkeita ironisia Zwischenruf'eja, jotka pakottivat kaikki — enemmistön hyvin paheksuvasti — kääntämään päänsä häneen päin, ja otti sitten puheenvuoron.

Rohkeasti ja päättävästi, koko nuoruuden innolla ja vakauksensa voimalla, ja samalla hyvin laajat tiedot aseenaan, hän kumosi narodnikkien opin jättämättä siitä kiveä kiven päälle. Ja vihamielinen suhde tähän „poikamaiseen julkeuteen” muuttui vähitellen, joskaan ei vähemmän vihamieliseksi, mutta jo paljon kunnioittavammaksi suhteeksi. Enemmistö alkoi pitää häntä vakavana vastustajana. Marxilainen vähemmistö riemuitsi erikoisesti Vladimir Iljitšin toisen puheenvuoron jälkeen, jonka hän piti tuota arvovaltaista narodnikkia vastaan. Alentuvainen suhde ja vanhemman puhekumppanin tieteelliset vastaväitteet eivät saaneet veljeä hämilleen. Hänkin vahvasti mielipiteitään tieteellisillä todisteilla, tilastonumeroilla ja hyökkäsi vieläkin purevammin ja voimakkaammin vastustajansa vastaan. Koko väittely muuttui

otteluksi näiden „isien ja lasten” kahden edustajan välillä. Kaikki seurasivat sitä suurella mielenkiinnolla, erikoisesti nuoriso. Narodnikki alensi ääntään, puhui veltommin ja vetäytyi syrjään.

Tästä väittelystä keskusteltiin ja sitä seliteltiin vilkkaasti nuorison kerhoissa, joista Vladimir Iljitš oli saanut useat vakuutuneiksi ja ohjatuksi Marxin tutkimisen tielle. Marxilaiset nostivat huomattavasti päätään, ja „pietarilaisen” nimi, joka oli niin perusteellisesti kumonnut V. V:n, oli kotvan aikaa kaikkien huulilla.”

M. P. Golubeva muistelee tätä esiintymistä: „Vladimir Iljitšin puheiden synnyttämä vaikutelma oli valtava, häntä pidettiin uutena taivaanrannalle ilmestyneenä tähtenä,— toiset ilolla ja tyydytyksellä, toiset kateellisina ja varovaisesti — mitä tästä muka seuraa”.

Tämä esiintyminen on merkitty ohranankin aikakirjoihin. Moskovan ohranaosaston päällikön. Berdjajevin tiedonannossa tammikuun 20 päivältä 1894, jossa tiedotetaan Jurjevistä Moskovaan lomalle tulleen I. M. Davydovin silmälläpidosta:

„Viime joulukuun 18. päivätyn № 7271 kirjeen johdosta on minulla kunnia ilmoittaa poliisihallinnolle, että Jurjevin yliopiston ylioppilas Josef Morduhov Davydov Moskovassa ollessaan liikkui yksinomaan poliittisesti epäluotettavien henkilöiden seurassa. Paitsi hänen passiivista osallistumistaan kuluvan vuoden tammikuun 12 päivänä puhtaasti ylioppilasiltamiin, agentit ovat saaneet tietää, että hän väitteli innokkaasti saman kuun 9 päivänä kollegiasessorin pojan Nikolai Jefimov Kušenskin järjestämässä salaisessa illanvietossa Zalesskin talossa Vozdviženkalla. Illanvietossa läsnäolleet tunnettu narodnikkilaisuuden teorian perusteidenlaskija kirjailija V. V. (lääkäri Vasili Pavlov Vorontsov) pakotti todisteluillaan Davydovin vaikenemaan, jolloin viimeainitun katsomuksia oli ryhtynyt puolustamaan joku Uljanov (mukamas hirtetyn veli), joka suorittikin tämän puolustuksen perinpohjaisella asiantuntemuksella...”¹

Tämän esiintymisen jälkeen Iljitš matkusti Nižniin ja teki siellä selostuksen. Grigorjev muistelee tätä selostusta seuraavasti:

„...V. I. Uljanovin referaatin paikaksi oli valittu pieni Minodora Jegorovna Jakubovskajan asunto... V. I. Uljanovin referaatti herätti erikoisen suurta mielenkiintoa. Huoneiston ahtauden vuoksi ja konspiratiivisista syistä oli referaattia kuulemassa suhteellisen vähän yleisöä, ja se oli valittua. Paljon terävämpi suhde siihen samaan kysymykseen Venäjän kapitalismin kohtaloista, jota P. V. Skvortsovkin oli käsitellyt, tarkan täsmällinen

¹ „Krasnyi arhiv” № 62, 1934, siv. 76.— S. M.

kysymysten asettelu ja ratkaiseminen ja laaja lukeneisuus tekivät valtavan vaikutuksen, eikä läsnäolijoiden joukossa löytynyt yhtään, joka olisi rohjennut esittää vastaväitteitä.”

Leninin esiintymiset Moskovassa ja Nižnissä lujittivat huomattavasti marxilaisten asemaa näissä kaupungeissa.

Tapasin Iljitšin Moskovassa hänen palattua Nižnistä; olimme yhdessä A. N. Vinokurovilla, joka kuului myöskin Moskovan joltavaan marxilaiseen ryhmään. Kerroimme Iljitšille moskovalaisista työväenkerhoistamme ja aikeestamme siirtyä lähiaikoina joukkoagitaatioon julkaisemalla lentolehtisiä. Hän kuunteli hyvin tarkkaavaisesti ja myötätuntoisesti tiedonantojamme ja erikoisesti hyväksyi aikeemme siirtyä kerhotoyöstä agitaatioon.

Vladimir Iljitš ei sillä kertaa viipynyt kauan Moskovassa. Samana talvena hän käväisi vielä kerran Moskovassa, muistaakseni helmikuun lopulla, laskiaisena; tapasin hänet, kävimme taas Vinokurovilla ja kohtasimme siellä Nižnistä saapuneen marxilaisen A. S. Rozanovin.

Kesällä 1894 teki järjestöemme sille ajalle huomattavaa työtä työväen keskuudessa; järjestettiin yhteyksiä monilla Moskovan tehtailla, julkaistiin muutamia agitaatiolehtisiä, joilla oli suuri menestys työväen keskuudessa, järjestettiin useita lakkoja Moskovan ja laitakaupungin tehtailla¹.

Tämän jännittyneen kiihkeän työn kaudella tapasin usein Iljitšiä. Hän vietti kesää Anna Iljinitšnan huvilassa, lähellä Kurskin rautatien Ljublinon asemaa, Kuzminkien huvila-asutuksessa. Iljitš pistäytyi väliin luonani, ja minä kävin muutaman kerran hänen luonaan Jelizarovin huvilassa. Käyskentelimme hänen kanssaan lähiympäristössä, uimme lammessa ja keskustelimme paljon. Hän kyseli työstämme, puhui asioista, jotka silloin eniten askarruttivat Venäjän marxilaisia. Kerran Vladimir Iljitš antoi minulle luettavaksi tutkielmansa „Uusia taloudellisia muutoksia talonpoikaiselämässä”. Tämä käsikirjoitus oli paksussa vihkossa, kirjoitettu Iljitšille ominaisella käsialalla ja oli itseasiassa tutkimus talonpoikaiston kerrostumisesta Etelä-Venäjällä, toisaalta taloudellisesti voimakkaan kulakkiryhmän, joka käyttää taloudeensa koneita ja palkkatyövoimaa, ja toisaalta köyhtyvän vähävaraisen, asteettaisesti proletarisoituvan talonpoikaistryhmän erottautumisesta talonpoikaistryoukoista. Tämän artikkelin Iljitš aikoi julkaista julkisessa lehdistössä ja antoi aikakauslehden „Russkaja Mysl” toimitukseen, jonka taloustieteellistä osastoa hoiti N. A. Kablukov. Sitten Iljitšin matkustettua pois Moskovasta kävin hänen toimestaan Kablukovin luona tiedustelemassa tämän kirjoituksen kohtaloa. Kablukov palautti sen minulle sanoen,

¹ Ks. tätä tarkemmin kirjastani „Vallankumouksellinen Moskova”, Goslitizdat, 1940.— S. M.

ettei sitä julkaista sopimattomana heidän aikakauslehtensä suunnalle.

Kirjoitus jäi minulle ja se takavarikoitiin minulta kotitarkastuksessa joulukuun 3 päivänä 1894. Vuonna 1923, toisin sanoen melkein 30 vuoden kuluttua, löysin sen arkistosta, oikeusjuttuni „todistusesineiden” joukosta, ja sinä vuonna se julkaistiin Istpartin kokoelmassa „25 vuotta puolueen I edustajakokouksesta” ja otettiin sitten Leninin Teosten 1. osaan¹.

Tämän kirjoituksen jälkeen Iljitš antoi minulle luettavaksi kolme vihkoa isoa teostaan „Mitä ovat „kansan ystävät” ja miten he taistelevat sosialidemokraatteja vastaan?” Tämä teos jätti minuun syvän vaikutuksen.

On sanottava, että talven 1893—94 aikana ilmestyi liberaalisissa ja liberaalisnarodnikkilaisissa aikakauslehdissä useita kirjoituksia marxismia ja Venäjän marxilaisia vastaan. Kampanja sanomalehdistössä marxilaisia vastaan ei ollut saanut vastaiskua marxilaisten taholta enempää julkisessa kuin maanalaisessakaan lehdistössä, eikä yleensä ollut teoreettista teosta, joka olisi määritellyt marxilaisten teoreettiset katsomukset ja joka olisi esittänyt marxilaisten ohjelma- ja taktiikkatunnusten perusteet. Plehanovin kirjat „Sosialismi ja poliittinen taistelu” ja „Erimielisyys-temme” oli omistettu vanhan narodnikkilaisuuden arvostelulle (Bakunin, Tkatsjov, Lavrov), jonka aatteet eivät enää silloin olleet aktuelleja; sen epigonit olivat kieltäytyneet vallankumouksellisen narodnikkilaisuuden aatteista ja levittivät opportunistisporoporvarillisen narodnikkilaisuuden aatteita. Venäjän marxilaisten keskuudessa kaivattiin kovasti sellaista tuotetta, joka olisi antanut vastaiskun narodnikkilaiskriitikkojen raivoisille hyökkäyksille, paljastanut niiden pikkuporvarillisen olemuksen, olisi koonnut yhtenäiseksi järjestelmäksi marxilaiset filosofiset, taloudelliset ja poliittiset aatteet Venäjän silloisiin oloihin sovellettuina.

Ja tällainen teos ilmestyi. Voidaan sanoa, että se oli vallankumouksellisen marxilaisuuden manifesti Venäjällä, bolševismin ensimmäinen ohjelmallinen asiakirja.

Tässä teoksessa Lenin jo itseasiassa asetti edessäolevan Venäjän vallankumouksen ohjelmallisteoreettiset ja organisatoris-taktilliset kysymykset ja siinä oli myöskin hahmoteltu niiden ratkaiseminen vallankumouksellisen marxilaisuuden hengessä. Tällä kirjalla Lenin päätti narodnikkilaisen ideologian murskaamisen, jonka oli aloittanut Plehanov.

Niinpä käsissäni oli tämän erinomaisen teoksen käsikirjoitus, joka vastasi pääpiirteissään kaikkiin sen ajan kipeisiin kysymyksiin. Mielialani oli käsitettävää. Ottaen huomioon tämän

¹ Ks. V. I. Lenin, Teokset. 1. osa, suom., ss. 1—60.— Toim.

teoksen suuren merkityksen päätin, että se on hinnalla millä hyvänsä monistettava. Tämän ottivat tehdäkseen veljekset A. N. ja V. N. Maslennikov, Moskovan teknillisen korkeakoulun oppilaat, ja heidän serkkunsa Pietarin teknologisen instituutin oppilas A. A. Ganšin, joihin olin tutustunut Anna Iljinitšnan kautta, Iljitškin tunsu Ganšinin Pietarin järjestön jäsenenä. Mutta työ sujui heiltä kovin hitaasti. Vladimir Iljitš matkusti elokuun lopulla tai syyskuun alussa Pietariin, mutta heillä oli aina vain työ kesken. Ganšin tuli kerran luokseni ja sanoi, että Pietarista oli tullut Iljitšin luota mies ja ottanut mukaansa kaiken monistetun aineiston ja Vladimir Iljitšin käsikirjoituksen.

Tämän teoksen monistamiseen Pietarissa osallistuneen M. A. Silvinin muistelmista ja myöskin muista lähteistä käy selville, että ensimmäinen vihko oli monistettu hektografilla vain 50 kappaleen painoksena keväällä 1894; ensimmäisen vihkon toisen painoksen toisti se sama ryhmä Pietarissa heinäkuussa, myöskin hektografilla (eikä myöskään enempää kuin 50 kappaletta). Silvinin ryhmä lopetteli jo syyskuussa ensimmäisen vihkon kolmatta painosta. Silvin kertoo muistelmissaan, että Vladimir Iljitš tultuaan vakuuttuneeksi siitä, että Moskovassa „oli tekniikka yhtä puutteellista, painaminen hidasta ja tulokset kovin vähäisiä... tästä kaikesta huolestuneena... ja huomaten, ettei meillä asia ainakaan edistynyt huomommin, pyysi heti matkustamaan Moskovaan, ottamaan Ganšinilta kaikki mikä oli valmista ja myöskin käsikirjoitukset”.

Silvinin ryhmä painatti kolmannen vihkon päiväten sen syyskuussa 1894 ja varustaen sen konspiraatiosyistä merkinnällä „Sosialidemokraattien maaseuturyhmän julkaisu”. Tämän keltakantisen hektografilla painetun vihkon toi Ganšin minulle Pietarista vasta saman vuoden marraskuussa. Näin ollen ensimmäinen vihko oli julkaistu kolmena painoksena, sitäpaitsi varmoja ovat vain kaksi ensimmäistä, sillä ne on löydetty tsaarin arkistoista, ja kolmas — yhtenä painoksena. Tšernigovin läänin painos, josta Mogiljanski kirjoittaa („Byloje” № 23), ilmestyi (ensimmäinen vihko) vain 20—25 kappaleen painoksena. Toisen vihkon painos on epävarma, vaikka onkin olemassa poliisin tiedoksianto, että se oli julkaistu Moskovassa¹. Joka tapauksessa sitä ei ole tähän asti löydetty.

Muita varmoja tietoja tämän tuotteen julkaisemisesta ei ole olemassa. Ensimmäisen maininnan siitä kirjallisuudessa tein kirjoituksessani kokoelmaan „Nykytilanne” 1906 ja toistin tämän maininnan kokoelmassa „Työväenliikkeen aamunkoitteessa” Moskovassa 1919. Silloin aloitettiin osoitusteni perusteella tämän teok-

¹ Ks. Pietarin kaupunginpäällikön tiedotusta toukokuun 27 päivältä 1895, „Krasnyi arhiv” № 62, v. 1934, siv. 82.— S. M.

sen etsiskelyt, jotka päättyivät menestyksellisesti vuonna 1923, kun ensimmäinen ja kolmas vihko löydettiin Pietarin Yleisestä kirjastosta ja melkein samanaikaisesti Berliinissä sosialidemokraattien arkistosta. Tämä teos ilmestyi silloin ensimmäisen kerran kustannusliikkeessä „Moskovski Rabotši” ja otettiin sitten Leninin Teosten 1. osaan¹.

Samoin kuin Leninin ensimmäinenkin kirjoitus viivästy „Mitä ovat „kansan ystävät”...” kirjan painattaminen 29 vuodella. Mutta joka tapauksessa melkein kaikki sen ajan johtavat puolue-työntekijät lukivat tämän nerokkaan teoksen.

Tämän kirjan ilmestymisen jälkeen tuli Vladimir Iljitš vieläkin suosittumaksi ja arvovaltaisemmaksi marxilaisten keskuudessa. Venäjän nuori marxilainen suuntaus tunsu, että oli löytänyt hänessä suuren poliittisen ja teoreettisen kyvyn.

Mutta niiden ihmisten muistissa, jotka Vladimir Iljitšin tunsivat, ei hän ole säilynyt ainoastaan suurena teoreetikkona ja johtajana, vaan myöskin elämänhaluisena, iloisena ja reippaana miehenä. Hän osasi niin tarkkaavaisesti kuunnella ja kysellä, että tuntui kuin hän olisi halunnut ammentaa puhekumppaninsa tyhjiin, ja hänen terävät välihuomautuksensa valaisivat keskustelua heti uudesta näkökulmasta. Keskustelu hänen kanssaan merkitsi suoranaista nautintoa ja toi aina täsmällisyyden ja selvyyden käsiteltävään kysymykseen. Kun me sitten myöhemmin kohtasimme poliittisen toiminnan teoriaan tai käytäntöön kuuluvia uusia kysymyksiä, olimme me aina heti kiinnostuneita tietämään, miten Iljitš suhtautuu niihin, mikä on hänen mielipiteensä, ja osoittautui, että hänen ajatuksensa, hänen ohjeensa olivat aina viisaampia, tarkimpia, jotka johtivat puoluetta ja proletariaattia jatkuvaan kasvuun ja lopulliseen voittoon.

Joulukuussa vuonna 1894 minut vangittiin; yhdessä kansani vangittiin vielä kaksi jäsentä meidän „kuutosryhmästä” — A. N. ja P. I. Vinokurov; vapautteen jäivät M. N. Ljadov, J. I. Sponti ja työmies S. I. Prokofjev. Sitä ennen järjestöön oli jo saatu liittymään joukko uusia henkilöitä, propaganda- ja agitaatiotoiminta yhä laajeni. Vappujuhлина 1895 Moskovan järjestö otti nimekseen „Työväenliitto”.

Iljitš piti Spontin ja Maslennikovin veljesten kautta yhä edelleen yhteyttä Moskovan järjestöön.

Kesäisten palojen jälkeen Moskovassa, kun Ljadov, Maslennikovin veljekset ja monet muut oli vangittu, Lenin yritti palauttaa yhteyksiään Moskovan järjestöön, joka näkyy hänen kirjeestään Axelrodille Zürichiin marraskuulta 1895: „Kävin Moskovassa. En tavannut ketään, sillä „elämän opettajasta”² ei kuulunut

¹ Ks. V. I. Lenin, Teokset. 1. osa, suom., ss. 113—320.— *Toim.*

² J. I. Sponti vangittiin joulukuun 12 päivänä 1895.— *S. M.*

mitään. Onko hän vapaana? Jos tiedätte jotain hänestä ja hänen osoitteensa, niin kirjoittakaa hänelle, että hän lähettäisi meille osoitteensa, muuten emme voi löytää siellä yhteyksiä. Siellä on ollut suurta mieshukkaa, mutta luultavasti siellä joku on säilynyt ja toiminta jatkuu. Meillä on sieltä aineistoa — muutamia lakko-kertomuksia”¹.

Pian tämän kirjeen jälkeen Lenin vangittiin (joulukuun 9 päivänä 1895).

¹ *V. I. Lenin, Teokset, 34. osa, s. 1.— Toim.*

